

**KONFERENCJA W SPRAWIE
PRZYSTĄPIENIA DO UNII
EUROPEJSKIEJ
– CZARNOGÓRA –**

**Bruksela, 10 lipca 2026 r.
(OR. en)**

AD 55/26

LIMITE

CONF-ME 19

DOKUMENT AKCESYJNY

Dotyczy: WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ
– Rozdział 29: Unia celna

WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ

Rozdział negocjacyjny 29: Unia celna

Niniejsze stanowisko Unii Europejskiej opiera się na jej ogólnym stanowisku przygotowanym na konferencję akcesyjną z udziałem Czarnogóry (AD 23/12 CONF-ME 2/12) i podlega zasadom negocjacyjnym zatwierdzonym w tym stanowisku ogólnym, a zwłaszcza zasadom następującym:

- opinie wyrażone przez którąkolwiek ze stron na temat danego rozdziału negocjacyjnego w żaden sposób nie przesądzają o stanowisku, jakie może zostać przyjęte w sprawie innych rozdziałów;
- porozumień – nawet częściowych – osiągniętych w trakcie negocjacji nad kolejno omawianymi rozdziałami nie należy uznawać za ostateczne, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie ogólne;
- wymogom określonym w pkt 24, 28, 41 i 44 ram negocjacyjnych.

Odnosząc, że przed przystąpieniem mogą wejść w życie dodatkowe akty należące do unijnego dorobku prawnego, UE zachęca Czarnogórę, aby kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do tego dorobku, tak aby zapewnić jego skuteczne wdrożenie i egzekwowanie; zachęca też Czarnogórę do opracowania – jeszcze przed przystąpieniem – polityk i instrumentów, które w jak największym stopniu będą spójne z politykami i instrumentami UE.

UE odnotowuje, że w swoich stanowiskach negocjacyjnych AD 15/14 REV 2 CONF-ME 10 i AD 11/26 CONF-ME 10 Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 29 obowiązujący na dzień 16 kwietnia 2026 r. oraz że deklaruje gotowość do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

UE przypomina, że jej zdaniem do traktatu w sprawie przystąpienia Czarnogóry należy dołączyć m.in. następujące postanowienia:

- postanowienie gwarantujące, że dowody pochodzenia wydane przed przystąpieniem w ramach umów preferencyjnych zawartych przez Czarnogórę z państwami trzecimi zachowają ważność po przystąpieniu. Środek ten jest niezbędny do zapewnienia podmiotom gospodarczym pewności prawa i do utrzymania tej pewności, a także do zapewnienia i utrzymania zaufania podmiotów gospodarczych do prawa;
- postanowienia dotyczące składowania celnego, uszlachetniania czynnego i odprawy czasowej. Postanowienia takie są konieczne do określenia warunków przeprowadzania tych procedur;
- postanowienia dotyczące umarzania, odzyskiwania i zwrotu należności celnych. Postanowienia takie są niezbędne do prawidłowego zarządzania zasobami własnymi Unii Europejskiej.

W przypadku gdy odnośne postanowienia będą zawierać odesłania do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny (przekształcenie), należy je odczytywać jako odesłania do nowego unijnego kodeksu celnego, po rozpoczęciu jego stosowania.

UE jest zdania, że w akcie przystąpienia należy stwierdzić, iż Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może wprowadzić dostosowania do postanowień aktu przystąpienia odnoszących się do unii celnej, które to dostosowania mogą okazać się niezbędne w wyniku zmiany przepisów unijnych. Takie dostosowania można wprowadzić jeszcze przed dniem przystąpienia.

Ustawodawstwo celne

UE przyjmuje do wiadomości, że od czasu rozpoczęcia negocjacji w sprawie niniejszego rozdziału w 2014 r. Czarnogóra stale dostosowuje swoje krajowe ustawodawstwo celne do unijnego dorobku prawnego dotyczącego cel.

UE odnotowuje, że czarnogórskie prawo celne jest zasadniczo dostosowane do unijnego kodeksu celnego i odpowiedniego prawa wtórnego, a także do unijnego dorobku prawnego dotyczącego wzajemnej pomocy administracyjnej. Prawo celne oraz odpowiednie krajowe uregulowania i zbiory przepisów zawierają przepisy dotyczące ogólnych zasad i procedur celnych, statusu celnego i tranzytu, ustalania wartości celnej, klasyfikacji celnej i taryfy celnej, reguł pochodzenia, zarządzania ryzykiem celnym i aspektów bezpieczeństwa, w tym programu upoważnionego przedsiębiorcy, które są zasadniczo dostosowane do odpowiednich przepisów unijnego kodeksu celnego.

Co więcej, w dziedzinie klasyfikacji celnej i taryfy celnej UE z zadowoleniem odnotowuje coroczne zmiany w ustawie o taryfie celnej wprowadzane w celu zapewnienia, by czarnogórskie ustawodawstwo było stale dostosowywane do corocznych zmian w rozporządzeniu Rady nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej.

UE przyjmuje do wiadomości, że w dziedzinie zwolnień z należności celnych czarnogórskie ustawodawstwo jest w dużej mierze dostosowane do unijnego dorobku prawnego. UE oczekuje, że do dnia przystąpienia Czarnogóra dostosuje do przepisów UE swoje przepisy dotyczące zwolnień związanych z przywozem piwa w bagażu osobistym podróżnych. UE zwraca uwagę, że zwolnienia krajowe, które nie są dozwolone w UE, muszą przestać obowiązywać najpóźniej w dniu przystąpienia Czarnogóry do UE.

UE z zadowoleniem odnotowuje plan Czarnogóry dotyczący przyjęcia nowej ustawy o pojedynczym punkcie kontaktowym, która zapewni podstawę prawną do wdrożenia unijnego dorobku prawnego dotyczącego środowiska jednego okienka w dziedzinie cel, a także wzmocnione przepisy regulacyjne dotyczące wolnych obszarów celnych mające na celu wzmocnienie mechanizmów kontroli w wolnych obszarach celnych, wzmocnienie dozoru celnego, przejrzystości i zgodności z normami międzynarodowymi.

UE z zadowoleniem odnotowuje również ratyfikację przez Czarnogórę Konwencji o wspólnej procedurze tranzytowej i Konwencji w sprawie uproszczenia formalności w wymianie towarowej oraz przystąpienie Czarnogóry do tych konwencji 1 listopada 2025 r.

Jeśli chodzi o egzekwowanie praw własności intelektualnej przez organy celne, UE z zadowoleniem odnotowuje, że Czarnogóra dostosowała swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego.

Jeśli chodzi o kontrolę celną dóbr kultury, UE odnotowuje, że Czarnogóra w dużej mierze dostosowała swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego. UE zwraca się do Czarnogóry o jak najszybsze przyjęcie ustawy o wdrożeniu rozporządzenia Rady (WE) nr 116/2009, rozporządzenia wykonawczego nr 1081/2012, rozporządzenia Rady nr 2019/880 i rozporządzenia wykonawczego nr 2021/1079.

Jeżeli chodzi o kontrolę środków pieniężnych przez organy celne, czarnogórskie ramy prawne regulujące kontrolę transgranicznego przepływu środków pieniężnych nie zostały jeszcze dostosowane do unijnego dorobku prawnego. UE wzywa Czarnogórę do pełnego dostosowania ustawodawstwa dotyczącego kontroli środków pieniężnych do unijnego dorobku prawnego.

UE odnotowuje, że czarnogórskie ramy prawne dotyczące kontroli celnej prekursorów narkotyków są zasadniczo dostosowane do unijnego dorobku prawnego, i oczekuje, że Czarnogóra zakończy dostosowywanie tych przepisów do dnia przystąpienia.

UE przyjmuje do wiadomości znaczne postępy Czarnogóry oraz jej zobowiązanie do stosowania w pełni unijnego dorobku prawnego dotyczącego rozdziału 29 i do przetransponowania do swojego ustawodawstwa wszelkich zmian w tym dorobku do dnia przystąpienia. UE przypomina, że unijne przepisy celne będą bezpośrednio stosowane w Czarnogórze od dnia przystąpienia i że Czarnogóra powinna podjąć odpowiednie kroki w celu zniesienia lub zmiany, stosownie do przypadku, wszelkich postanowień w odpowiednich umowach dwustronnych, które mogą być niezgodne z unijnym dorobkiem prawnym, do dnia przystąpienia.

UE zwraca się do Czarnogóry o regularne przekazywanie informacji o rozwoju wydarzeń i podejmowanych krokach w zakresie dalszego dostosowywania jej ustawodawstwa celnego do unijnego dorobku prawnego.

UE odnotowuje, że przyjęcie opisanych powyżej przepisów stanowi spełnienie wymogów pierwszego kryterium zamykającego określonego w dokumencie AD 33/14 CONF 27.

Zdolności administracyjne i organizacyjne

UE przyjmuje do wiadomości zobowiązanie Czarnogóry, zgodnie z którym będzie ona gotowa zapewnić jednolite i skuteczne stosowanie unijnego dorobku prawnego w dziedzinie cel od dnia przystąpienia. UE oczekuje, że Czarnogóra wywiąże się ze swoich zobowiązań w zakresie poprawy zdolności wdrożeniowych w dziedzinie cel do dnia przystąpienia.

Organizacja administracji

UE przyjmuje do wiadomości postępy osiągnięte przez czarnogórską administrację celną w zwiększaniu jej zdolności w zakresie skutecznego wprowadzania w życie i egzekwowania ustawodawstwa celnego.

UE z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie w październiku 2025 r. zbioru przepisów dotyczących organizacji wewnętrznej i klasyfikacji stanowisk, w którym określono strukturę organizacyjną, a także liczbę i klasyfikację stanowisk w administracji celnej. UE odnotowuje, że w październiku 2024 r. Czarnogóra przyjęła kompleksową strategię biznesową i plan działania dla administracji celnej na lata 2024–2026, które konsekwentnie wdraża. W sierpniu 2025 r. przyjęto strategię zarządzania zasobami kadrowymi na lata 2025–2026, a także strategię szkoleniową.

UE odnotowuje również, że Departament Kontroli Wewnętrznej w ramach administracji celnej działa sprawnie, i zachęca go, by dalej prowadził działania w sposób niezależny.

UE z zadowoleniem odnotowuje proaktywne podejście administracji celnej do wdrażania środków na rzecz zapobiegania korupcji i zapewnienia wysokiego poziomu uczciwości.

UE z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie ustawy o wolnych obszarach celnych rozszerzającej uprawnienia organów celnych w zakresie kontroli i dozoru towarów w wolnych obszarach celnych, i zachęca Czarnogórę do niezwłocznego zapewnienia pełnego wdrożenia tej ustawy.

UE zwraca się do Czarnogóry o dalsze wzmacnianie jej zdolności administracyjnych w zakresie skutecznego wprowadzania w życie i egzekwowania unijnego dorobku prawnego dotyczącego tego rozdziału. UE z zadowoleniem odnotowuje, że Czarnogóra zobowiązała się wzmocnić swoje zdolności celne, aby po przystąpieniu do UE móc poradzić sobie z większym wolumenem handlu, wypełniać swoje obowiązki w zakresie poboru zasobów własnych UE, a także zapewnić równoważny poziom kontroli towarów przekraczających granice zewnętrzne UE. UE przypomina, że Czarnogóra musi zintensyfikować wdrażanie i wzmocnić zdolności cyfrowe w dziedzinie cel, ponieważ od dnia przystąpienia będzie odpowiedzialna za procedury celne i kontrole towarów wprowadzanych do unii celnej UE, a w konsekwencji na jednolity rynek.

W związku z tym UE z zadowoleniem przyjmuje zdecydowane zobowiązania Czarnogóry do podjęcia – do dnia przystąpienia – środków mających na celu dalszą poprawę zdolności administracji celnej pod kątem zasobów kadrowych, szkoleń, sprzętu do kontroli celnej, mierzenia wyników, modernizacji procedur celnych i procesów odprawy celnej, poprawy zdolności w zakresie kontroli celnej i egzekwowania przepisów w celu skutecznego wdrożenia unijnego dorobku prawnego.

UE oczekuje, że Czarnogóra będzie regularnie informować ją o rozwoju sytuacji i działaniach podejmowanych w tym zakresie. UE odnotowuje, że Czarnogóra przygotowała kilka planów działania zawierających konkretne cele pośrednie i rezultaty, aby wzmocnić swoją zdolność wdrożeniową. Komisja Europejska będzie ściśle monitorować realizację tych planów działania. W szczególności UE oczekuje, że do dnia przystąpienia Czarnogóra zwiększy liczbę funkcjonariuszy celnych (w tym specjalistów IT) o co najmniej 40 osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy rocznie (co odpowiada 10 % jej obecnej liczby). UE podkreśla, że od dnia przystąpienia czarnogórska administracja celna będzie musiała zarządzać granicami Czarnogóry oraz sprawować nad nimi kontrolę w interesie obywateli UE i podmiotów handlowych, a jej granice będą stanowić zewnętrzne granice Unii Europejskiej.

UE odnotowuje, że opisane powyżej działania stanowią spełnienie wymogów drugiego kryterium zamykającego określonego w dokumencie AD 33/14 CONF 27.

Cyfrowe środowisko celne

UE podkreśla, że przystąpienie do UE wymaga pełnej cyfryzacji procedur celnych oraz połączenia systemów cyfrowych wykorzystywanych przez czarnogórską administrację celną z cyfrowym środowiskiem celnym UE.

UE pozytywnie ocenia wdrożenie przez Czarnogórę fazy 6 nowego skomputeryzowanego systemu tranzytowego (NCTS) oraz usprawnienie krajowych systemów informacji celnej i dodanie nowych funkcji w obszarze przetwarzania zgłoszeń celnych i decyzji celnych, zautomatyzowanego zarządzania ryzykiem i przetwarzania przekazywanych z wyprzedzeniem danych dotyczących ruchu morskiego i obrotu pocztowego.

UE przyjmuje do wiadomości, że Czarnogóra przyjęła ambitne plany rozwoju wszystkich cyfrowych systemów celnych, które muszą być dostępne w Czarnogórze, aby móc wdrożyć unijny dorobek prawny w dziedzinie cel w środowisku cyfrowym w pełni dostosowanym do unijnych norm i wymogów do dnia przystąpienia, i że zapewniła wymagane do tego celu zasoby budżetowe. W szczególności UE odnotowuje, że Czarnogóra przyjęła krajowy program na rzecz rozwoju, testowania i wdrożenia 11 krajowych komponentów unijnych cyfrowych systemów celnych, przekazanych nieodpłatnie przez administrację finansową Republiki Słowenii, a także automatycznego systemu eksportu (AES) i systemu kontroli importu 2 (ICS2).

UE apeluje do Czarnogóry o przyjęcie bardziej szczegółowego krajowego programu wdrażania obejmującego konkretne i osiągalne harmonogramy, cele pośrednie i rezultaty w odniesieniu do poszczególnych etapów projektu, o zapewnienie solidnego systemu monitorowania celów pośrednich oraz o ustanowienie ram zarządzania ułatwiających otwarte dyskusje z wewnętrznymi i zewnętrznymi zainteresowanymi stronami. W związku z tym UE wzywa Czarnogórę do ustanowienia odpowiedniego systemu zarządzania obejmującego różne departamenty, a także kadre kierowniczą wyższego szczebla, w celu zarządzania koniecznymi działaniami w zakresie cyfrowego wdrażania i monitorowania tych działań oraz przeciwdziałania wszelkim zidentyfikowanym zagrożeniom. UE zwraca się też do Czarnogóry o zbudowanie i utrzymywanie w ramach administracji celnej zdolności do zarządzania projektami ze strony biznesu i IT (zasobów kadrowych w ramach administracji celnej) oraz o zapewnienie nieprzerwanego wsparcia dla wykonawców zewnętrznych, a także o wspieranie skutecznej współpracy i koordynacji ze służbami Komisji. Ponadto UE wzywa Czarnogórę do opracowania i wdrożenia strategii dotyczącej okresu przejściowego i szkoleń dla funkcjonariuszy celnych i przedsiębiorców, a jednocześnie do przydzielenia i zapewnienia zasobów na ciągły rozwój i utrzymanie odnośnych systemów zgodnie ze zmianami w cyfrowym środowisku celnym UE.

W związku z tym UE wzywa Czarnogórę, by przed przystąpieniem znacznie nasiliła wysiłki służące rozwijaniu, testowaniu i wdrażaniu na szczeblu krajowym systemów cyfrowych niezbędnych do cyfryzacji procedur celnych, z zapewnieniem zautomatyzowanego zarządzania ryzykiem i odpowiednich kontroli przepływów towarów oraz ochrony granic zewnętrznych UE.

UE podkreśla, jak ważne jest, by Czarnogóra podjęła odpowiednie działania w celu spełnienia wyżej wymienionych wymogów, ponieważ włączenie Czarnogóry do unii celnej UE od dnia przystąpienia będzie możliwe tylko wtedy, gdy czarnogórska administracja celna wdroży wszystkie wymagane unijne systemy cyfrowe. Obejmuje to dostosowanie krajowego cyfrowego środowiska celnego do norm i wymogów UE w celu zapewnienia łączności i interoperacyjności, a także umożliwienie podłączenia odpowiednich przedsiębiorstw do cyfrowego środowiska celnego UE. Ponadto Czarnogóra musi zapewnić dostęp do centralnych systemów celnych UE i możliwość korzystania z nich, w tym integrację z krajowymi procesami i systemami.

UE zwraca się do Czarnogóry o regularne przekazywanie informacji na temat wdrażania wymaganych unijnych systemów cyfrowych w krajowym środowisku celnym. Komisja będzie wspierać i ściśle monitorować postępy Czarnogóry w realizacji jej programu cyfryzacji celnej.

UE zdecydowanie podkreśla, że aby Czarnogóra mogła uczestniczyć w jednolitym rynku i unii celnej, będzie musiała – do dnia przystąpienia – wdrożyć odpowiednie przepisy celne i wszystkie niezbędne unijne informatyczne systemy celne mające na celu skuteczne stosowanie ram celnych. Czarnogóra musi być w stanie wdrożyć przepisy celne i informatyczne systemy celne do dnia przystąpienia; w przeciwnym razie pojawi się wysokie ryzyko, że kraj ten będzie wykorzystywany jako punkt wprowadzenia w celu obchodzenia przepisów unii celnej. Aby zapobiec takiemu ryzyku, UE będzie ściśle monitorować właściwe i terminowe wdrażanie przez Czarnogórę działań na rzecz rozwoju i zapewnienia funkcjonalności celnych systemów informatycznych do dnia przystąpienia; w związku z tym, co sześć miesięcy od daty zamknięcia tego rozdziału, Czarnogóra powinna przedstawiać Komisji sprawozdania z postępów prac. Na tej podstawie do dnia przystąpienia Komisja będzie opracowywać regularne oceny postępów Czarnogóry w spełnianiu wymogów unii celnej.

UE odnotowuje, że powyższe działania stanowią spełnienie wymogów trzeciego kryterium zamykającego określonego w dokumencie AD 33/14 CONF 27.

* * *

W związku z powyższym UE odnotowuje, że na obecnym etapie rozdział ten nie wymaga dalszych negocjacji.

Monitorowanie postępów w dostosowywaniu krajowego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i we wdrażaniu tego dorobku będzie kontynuowane przez cały czas trwania negocjacji. UE podkreśla, że będzie wyjątkowo bacznie monitorować wszystkie szczególne kwestie wymienione powyżej z myślą o zapewnieniu zdolności administracyjnych Czarnogóry, pełnego dostosowania przepisów krajowych do unijnego dorobku prawnego we wszystkich sektorach objętych tym rozdziałem, a także skutecznego wdrożenia i egzekwowania tych przepisów. Należy zwrócić szczególną uwagę na powiązania pomiędzy niniejszym rozdziałem a innymi rozdziałami negocjacyjnymi. Ostatecznej oceny zgodności czarnogórskiego ustawodawstwa z unijnym dorobkiem prawnym i zdolności wprowadzania w życie tego dorobku będzie można dokonać dopiero na późniejszym etapie negocjacji. UE zachęca Czarnogórę, by oprócz wszelkich informacji, których UE może wymagać do celów negocjacji w sprawie omawianego rozdziału i które należy przedstawić podczas konferencji, regularnie przekazywała Radzie Stabilizacji i Stowarzyszenia szczegółowe informacje pisemne na temat postępów we wdrażaniu unijnego dorobku prawnego i wzmacnianiu zdolności administracyjnych.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, UE, w razie konieczności, powróci do tego rozdziału we właściwym czasie.

UE odnotowuje, że w swoich stanowiskach negocjacyjnych AD 15/14 REV 2 CONF-ME 10 i AD 11/26 CONF-ME 10 Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 29 obowiązujący na dzień 16 kwietnia 2026 r. UE odnotowuje także, że Czarnogóra zadeklarowała, że będzie kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i będzie gotowa do wprowadzenia go w życie do dnia przystąpienia do Unii Europejskiej.

Ponadto UE przypomina, że między 16 kwietnia 2026 r. a datą zakończenia negocjacji mogą wejść w życie nowe akty prawne stanowiące część unijnego dorobku prawnego.